

פרשת דוד ובת שבע

תגובה למאמרו של י' מדן שפורסם במגדים יח-יט

פרשת דוד ובת שבע היא אחת הפרשיות הקשות שבמקרא. קשה להבין כיצד דוד, משיח ה', נעים זמירות ישראל, נתפש לחטא כה חמור, שכרוך בעבירות של גילוי עריות ושפיכות דמים. אמנם חז"ל המתיקו את דינו, אך גם אם לא חטא באשת איש, כיצד חטא בספק אשת איש (לפי רש"י)?¹

גם הפער הגדול הקיים בין דמותו של דוד לפי חז"ל לבין דמותו לפי הפשט המקראי מעורר קושי. אכן פער כזה קיים גם בעניינים אחרים, אך דומה כי בנידון דידן הוא מציק במיוחד, שכן דוד אינו רק דמות תנ"כית היסטורית: הוא המשיח הראשון והוא הניצב כאב טיפוס למשיח אחרון שאנו מחכים לבואו.²

לאחרונה כתב ר"י מדן מאמר ארוך על פרשה זו, שבו הקיף והעמיק בנושא לצדדיו השונים, וכמעט לא הניח מקום להתגדר בו.³ לדידי המאמר עמוס בהפתעות ובהברקות. מחד גיסא הוא דוחה את דעת המבקרים הדנים את דוד לכף חובה ללא שיעור, ומאידך גיסא הוא מסתייג מדברי סגוריה המצדיקים את דוד לגמרי, ואינם רואים במעשהו עוול מוסרי.

החידה נשארה

לא אחזור כאן על הדברים. אציין רק כי גם לאחר קריאת המאמר לא נפתרה עבורי חידת דוד. המחבר מנתח את חטאו של דוד, מחטט בהסתבכויותיו ובנפתוליו ומנסה להבין לנפשו. אולם הרושם העולה הוא כי דוד נהג כינבל ברשות התורה (כביטוי הידוע של הרמב"ן בריש פרשת קדושים). המלך חשק באישה יפה, ומשהתברר לו כי היא נשואה דאג לכך כי לא יחטא מבחינה פורמלית. נתן הנביא מוכיחו ומדבריו עולה כי החוק עם דוד אך לא הצדק; חטא משפטי אין כאן, אבל עוול מוסרי יש ויש. דוד מודה ושב, נענש קשות, והחטא נסלח לו.

ואתה עומד ותוהה: האם זהו מלך המשיח? וגם לגופה של פרשה, עדיין נותרות שאלות ללא מענה משביע רצון: מדוע 'זכה' דוד בבת-שבע בסופו של דבר ונהנה מפרי חטאו, האם רק משום שלא רצה לזנחה, בחינת "ולו תהיה לאשה", ובנשיאתה לאישה

¹ ראה שבת, נו, ע"א ורש"י שם; וכן משמע בב"מ, נט, ע"א. אך רבנו תם חולק, וסובר שהייתה מגורשת, ונדחק בביאור הגמרא בב"מ, ע"י"ש.

² ראה רמב"ם, הלי מלכים, פי"א, ה"א, ד.

³ י' מדן, 'מגילות בת-שבע', מגדים יח-יט (שבט תשנ"ג), עמ' 67-167.

נשא באחריות על מעשהו? ומדוע לא יישא אישה יפה שחשק בה?⁴ האם לא היה עדיף דווקא לוותר על טובתה האישית של בת-שבע כדי למנוע חילול השם וסיכון מעמד המלך? ובאשר לתשובת דוד - מה מיוחד בה כל כך? דוד מחפה על חטאו, ורק לאחר תוכחת הנביא הוא שב מחטא כה חמור. וכי יעלה על הדעת שלא ישוב במצב כזה, ובמיוחד לאחר שהנביא הוביל אותו בתחבולה להכיר בחטא?

אכן ר"י מדן רואה את עיקר התשובה בקבלת הדין. ועדיין צריך עיון בדבר. קבלת הדין מופיעה רק אצל אבשלום, אך בפרשת הילד של בת-שבע מתקבל רושם הפוך. דוד אינו מקבל את הגזרה כי הילד ימות, ונוקט צעדים חריגים בניסיון להציל את הילד (שמו"ב, י"ב, טז-כג).

ובכלל, "קבלת דין" זו אינה ברורה דייה. המחבר עצמו עומד על כך שזו אינה מופיעה כאחת מדרכי התשובה בספר שערי תשובה לרבונו יונה (שער א). וכי חזקיהו קיבל את הדין כשנאמר לו מפי נביא שימות?⁵ וכי שערי תפילה ננעלו? והרי אם אבשלום הוא אחד מן הארבעה ("ישלם ארבעתים" שגזר דוד על גוזל כבשת הרש) הצריכים למות (יומא, כב, ע"ב), מדוע דוד כה מנסה להצילו? כמוכן, על האדם הנענש להצדיק את הדין ולראות בו עונש מכפר. אך כל עוד הדין לא נעשה, לא ברור לי מתי יש לצפות לפורענות ומתי להתפלל לביטול הגזרה או לשינויה ("אבל לא על-ידי ייסורים וחליים רעים"⁶).

מלך שבור - האומנם?

המחבר מציג את עונשו הקשה של דוד, הן במות בניו והן בחולשת מלכותו. דוד שלאחר החטא הוא אדם שבור, שלמעשה הפסיק למלוך, שופט שלא כהלכה, חושש לשלוט פן יאמרו לו "טול קורה מבין עיניך"; והאנשים בסביבתו מלאי תככים ומנצלים את חולשתו. רק בעניין המלכת שלמה, בנה של בת-שבע, קם דוד כארי וקבעו כירוש. זוהי ראייה סובייקטיבית, ואפשר לקרוא ולהתרשם גם אחרת. דוד יָדע שיש שלועגים לו ומצפים למפלתו, וביניהם גם מגדולי הדור. אך אין כל ראייה שדוד כשלעצמו סבל מחוסר ביטחון עצמי. הם התנגדו לו עוד לפני חטא בת שבע, ונאחזו גם בגרותה של רות המואביה, שאסורה הייתה לדעתם לבוא בקהל ("אני עבדך בן אמתך פתחת למוסריי").⁷ במזמורי תהילים דוד בטוח בדרכו ובעזר ה'.⁸ אין הוכחה משכנעת שלא חזר למלכותו כראוי (חוץ מתקופת אבשלום, והתקופה שנצטרע לפי חז"ל⁸).

⁴ המשך חכמה בפרשת נצבים (ל', ב) מתקשה מדוע לא גירשה דוד מצד תשובת המשקל, וביאר, כי מכיוון שהייתה מותרת לו, הבין, כי אם יגרשה, אסור לאחר להשתמש בשרביטו של מלך, ו"לכן תהא עגונה כל ימיה ונמצא תקנתו קלקלתה". ועדיין צ"ע כאמור בפנים. ועיין יבמות, עט, ע"א: "מוטב שתיקקך אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא".

⁵ ראה מלכ"ב, כ', וברכות, י, ע"א.

⁶ מתוך תפילת נעילה של יום הכיפורים.

⁷ ראה תהילים, קט"ז, טז, ויבמות, עז, ע"א.

⁸ ראה יומא כב, ע"ב.

באשר למשפטו, המקרא מציין את דוד כעושה צדקה ומשפט (שמו"ב, ח', טו), והגמרא (סנהדרין, ו, ע"ב) מציינת אותו כסמל ודוגמה. האם יש הבדל בין התקופה שלפני החטא לזו שאחריו? ניתי ספר וניחזי. באשר למשפט כבשת הרש המחבר עצמו מתרץ באופנים שונים, ועל כל פנים היה זה לפני שהודה בחטאו, וודאי לא נבע הדבר מתוך חולשה.

באשר למשפט גואל הדם (י"ד, יג) - רש"י מציין שם כי היה זה משפט בלא עדים והתראה, ואם כן דינו של גואל הדם במצב כזה תלוי במידה רבה במשפט המלך, וזה רשאי לחון את הנאשם⁹. על כל פנים שערי תירוצים לא ננעלו, ואינני רואה סיבה להניח כי דוד שפט כאן שלא כשורה.

באשר להצלחתו של אבשלום (ט"ו) אין ראייה מכך שדוד לא שפט בצדק: אבשלום הוא שגנב את לב ישראל והחניף להם, כפשט הכתובים.

ובאשר למלכותו - שתיקת דוד בעניין אמנון ותמר יכולה להתפרש בדרכים שונות. דוד שומע לאחר המעשה "ויחר לו מאד" (י"ג, כא). איננו יודעים אם חרונו עשה רושם¹⁰, אם נזף באמנון או אם הענישו בדרך כלשהי. אפשר גם שראה במעשה חלק מעונשו, וקיבל עליו את הדין.

מכל מקום מלבד הסיפורים של אמנון ואבשלום אין כל סימנים למלך שבור. לאחר תוכחת נתן מסופר כי דוד אוסף את כל העם ולוכד את ערי בני עמון (אמנם ר"י מדן סבור כי אין מוקדם ומאוחר במקרא, ומלחמה זו קדמה למשל נתן).

אחר-כך דוד מבטיח לאישה מתקוע כי לא יאונה כל רע לבנה, ומשיב את אבשלום בתנאים מיוחדים. אף בזמן מרד אבשלום, דוד איננו כה פסיבי: הוא מנהל את המערכה בחכמה רבה עד לניצחון, ואף מנסה להציל את בנו-אויבו. לאחר המרד דוד חוזר ברוב עם לירושלים וזוכה להכרה מלכותית של כל איש ישראל (י"ט, מב).

דוד מוסר את בני שאול לגבעונים, ומסתבר שרק מלך חזק יכול לעשות כן ללא התנגדות (כ"א, ט). דוד עוד נלחם בפלשתים (כ"א, טו), ובסוף ימיו מכין את התשתית לבניין בית המקדש. בדב"ה"א, כ"ח, ב, מסופר שהוא אומר לעם: "שמעוני אחי ועמי...", והגמרא (סוטה מ, ע"א) דורשת: "אם אחי למה עמי... אמר להם דוד לישראל אם אתם שומעים לי אחי אתם [להתנדב לביהמ"ק - רש"י] ואם לאו עמי אתם ואני רודה אתכם במקלי".

פרשת יחסיו עם יואב היא סבוכה, ואפשר גם כי יואב ניצל את איגרת דוד אליו בקשר לאוריה¹¹. מאידך גיסא אף בני צרויה התייחסו אליו כ"נר ישראל" שאסור שייפגע (כ"א, יז). סוף דבר, אין ראייה שדוד כמעט הפסיק למשול.

אהבת ה' לשלמה

מכאן אחזור לגופו של עניין. השאלה שמציקה היא לאו דווקא על דוד שאוהב את בת-

⁹ ראה פירוש המשנה להרמב"ם, סוף פרק קמא דערכין; שו"ת הרשב"א, חלק ה, סי' רלח; ואכמ"ל.

¹⁰ ראה שמות, ד', יד, ורש"י שם.

¹¹ ראה סנהדרין, מט, ע"א.

שבע ומבטיח לה כי בנה ימלוך, אלא מדוע הקב"ה אוהבו (י"ב, כד). סוף סוף שלמה נולד כתוצאה ממעשה שהוא חטא!

ר"י מדין אומר כי דוד ביקש יורש לאחר הריב עם מיכל, אך מדוע דווקא מבת-שבע? הכתוב אומר: "ובני דוד כהנים היו" (שמו"א, ח', יח), כלומר שרים וחשובים (רש"י ומצודות) או תלמידי חכמים (רד"ק). אם כן מדוע לא נבחר כלאב בן אביגיל (ראה רש"י שמו"ב, ג', ג) או אף אבשלום בטרם החמיץ, או בן אחר? על כורחך יש לומר כי היה עניין מיוחד בבת-שבע ושלמה, מעבר לתאוות אישה יפה¹².

לימוד זכות

מכיוון שידוע לנו ממקורות אחרים, ומדברי חז"ל, כי דוד הוא אישיות מזהירה, אנו מתקשים להבין כיצד נתפש לתאוות אישה בצורה כה גסה! אמנם "כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו"¹³, ובכל זאת לא מצאנו כי גדולים נכשלו ממש, והרי, אדרבה, צדיקים - אין הקב"ה מביא תקלה על ידן¹⁴.

בגמרא מסופר על חכמים שנמשכו לחטא, אך ברגע האחרון התגברו ולא חטאו¹⁵. אין זה אומר כי לגדולים אין יצר הרע, ומשוחררים הם מבחירה חופשית, אלא שכל חטא שלהם - כל עוד לא הפכו עורם בכלל¹⁶ - אכן דורש הסבר¹⁷.

גם לפי הפשט קשה לומר שדוד נכשל בתאוות פשוטה. הרי לא בא אליה מתוך דחף רגעי אלא לאחר שחקר אודותיה והביאה לביתו. את הפסוק "ודוד ישב בירושלם" (י"א, א)

¹² אפשר שכאן המקום להערה עקרונית על יחסנו לפשט. אף כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו, לעתים דומה שאנו נתפשים יתר על המידה לרדיפת הפשט. אולי כראקציה למוזולזים בפשט סבורים אנו כי המקרא חייב להתפרש כולו על דרך הפשט בכל זמן ומקום. אני מפקפק בהנחה זו. שבעים פנים לתורה. אכן בדרך כלל, הפשט הוא בגדר הפנים הראשונות, אך יש ולא הפשט יפתור חידתנו.

¹³ ניטול, למשל, את דברי יעקב: "הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה" (בראשית, כ"ט, כא). היש לזה מובן לפי הפשט גרידא? וכי יעקב אבינו גרוע מ'קל שבקלים', כביטוי של רש"י שם: על כורחנו אנו נזקקים כאן לדרש המובא בדברי רש"י: "והלוא קל שבקלים אינו אומר כן! אלא להעמיד תולדות אמר כד". אמנם לפי הפשט כך מדבר רועה צאן, גם אם הוא ראש שבט, ואולי כך הבינו לבן. אולם לפי הדרש אכן יעקב התכוון בדבריו להעמדת שבטים, וכך מופיעים הדברים בתורה לדורות, שהרי יעקב ניצב כאן בתפקיד היסטורי נצחי.

¹⁴ משום מה התורה מובנת לנו כאן דווקא דרך הדרש (אמנם ייתכנו דורות בעבר או בעתיד, כגון אדם הראשון לפני החטא, שהדברים יתפרשו בהם כפשוטן או שהדרש על השבטים ייחשב לפשט). כלומר, ייתכן שפסוק או עניין יתפרש שלא על פי הפשט במקום, אם כי גם לא בסתירה אליו. אף בדברינו כאן נשתדל לדון את דוד לאו דווקא לפי הפשט הראשוני העולה מן הפסוקים, אלא בדרך של לימוד זכות.

¹⁵ סוכה, נב, ע"א.

¹⁶ ראה חולין, ה, ע"ב. אמנם תוסי' שם, ד"ה צדיקים, אומר, שכלל זה נאמר ביחס לאכילה, "שגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסורי", אך ודאי שגנאי לצדיק לחטוא בספק עריות, וכאן הלוא מדובר במזיד.

¹⁷ עיין קידושין פא, ע"א וע"ב, ואחד שנכשל, התברר שלא חטא למעשה. וראה עוד סנהדרין, יט, ע"ב, כיצד עמדו יוסף, פלטי בן ליש ובעוז בניסיון.

¹⁸ כדוגמת יוחנן כהן גדול, ראה ברכות, כט, ע"א.

¹⁹ חז"ל אמרו שדוד הביא עצמו לידי ניסיון (סנהדרין, קז, ע"א), ועיין עוד להלן הערה 22.

הוצאת תבונות מכללת הרצוג

פירשו מלבי"ם ור"י מדן לחובתו של דוד, שלא יצא עם לוחמיו ונתפנה לחטא. אך ניתן לפרש להפך: דוד לא היה לוחם באותו זמן, ואם כן אין לומר שתקף אותו יצר של לוחם שמתירים לו 'יפת תואר'.

אם כן מה פשר הדבר? אעלה פה השערה, אולי נועזת למדי, ואף בתחום שאיני בקי בו. אך אם מצווה ללמד זכות על כל איש ישראל, ק"ו בנו של ק"ו על דוד משיח ה'¹⁸.

תיקון נשמה

הגמרא (סנהדרין, קז, ע"א) אומרת: "דרש רבא מאי דכתיב 'כי אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד' (תהילים, ל"ח, יח)? ראויה הייתה בת שבע בת אליעם לדוד מששת ימי בראשית אלא שבאה אליו במכאוב, וכן תנא דבי רבי ישמעאל ראויה הייתה לדוד בת שבע בת אליעם אלא שאכלה פגה".

אם כן ניתן לומר כי לכשראה דוד את בת שבע הרגיש אליה משיכה מיוחדת, שהוא עצמו לא עמד על פשרה. דוד, משיח ה', הבין שאין זו תאוות בשרים רגילה, אלא יש דברים בגו. נראה שזוכר אז ביהודה, שנמשך לתמר. מעשה יהודה עצמו טעון הסבר: גם אם לא חטא בעריות¹⁹, קשה להבין כיצד יהודה, "גבר באחיו", נתפס לתאוה כזו כאחד הריקים! חז"ל אומרים כי מלאך של תאוה כפה אותו "בעל כורחו שלא בטובתו" (ב"ר פה, ח). ברור שיש כאן סודות גדולים הקשורים למלך המשיח, והנעלמים ממנו. על כל פנים נראה, שתמר, בתו של שם, הבינה כי משיח ה' צריך לצאת ממנה ומיהודה או מזרעו²⁰.

מדוע סיבבה ההשגחה משיח בדרך כזו? איני יודע. אך כמו כן אפשר לשאול על ברכת יצחק שהגיעה ליעקב בדרך של מרמה, ולאחר כל ההסברים שנאמרו, אין הנפש שבעה. לכשנלמד יותר, נבין יותר.

נחזור אם כן לדוד. דוד סבר כי הקב"ה מזמן לו את בת-שבע כאמו של יורש המלכות²¹, ושולח לו מלאך של תאוה²². דוד מבין שיש כאן תיקון כלשהו. דוד חוקר מי האישה ומוצא שהיא בת שבע בת אליעם. כאן נמצא דמיון מעניין בשמות **בת שבע ושלמה** לעומת **בת-שוע** אשת יהודה ושלמה בנה. ליהודה שלושה בנים מבת-שוע: ער, אונן ושלמה, ושניים מתמר: פרץ וזרח. ער ואונן מתו בחטאם ללא בנים, אך מה בדבר שלמה? אם יהודה נועד למלכות מששת ימי בראשית, הרי בנו, שלא חטא, ראוי לבוא אחריו. בת-שוע ושלמה בנה נדחים מפני תמר ובניה; אך אפשר ששלמה, שיועד לייבם את תמר, עדיין מצפה לגאולה. מצד אחד "והיה בכזיב בלדתה אותו" (בראשית, ל"ח, ה) רמז לנחל אכזב משלמה (וראה בתרגום המיוחס ליונתן ובמפרשים שם). אך מאידך גיסא יהודה אומר "עד יגדל

18 ראה שבת, נו, ע"א.

19 ראה רמב"ן לבראשית, ל"ח, ח.

20 ראה רש"י לבראשית ל"ח, יד ובדברי בעל מאור ושמש שם. ועיי' גנזי שכטר א, 16, כנראה על-פי מדרש קדום, המדמה את בת-שבע לתמר בהשתדלותה להוליד בן מדוד.

21 אפשר לצרף כאן את סברתו של ר"י מדן כי לאחר ההתאכזב ממכיל חיפש יורש מתאים.

22 אפשר שעניין זה נרמז בגמרא (ע"ז, ד, ע"ב): "לא היה ראוי דוד לאותו מעשה דכתיב 'ולבי חלל בקרבי' (תהילים, ק"ט, כב) ... אלא... שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד... דוד... הקים עולה של תשובה". ועיי' במרגליות הים, לסנהדרין, קז, ע"א, שדימה את דוד ליהודה.

שְׁלֵה בְּנִי" (ל"ח, יא), ו"דבר מלך שלטון" (קוהלת, י"ח, ב), ועדיין לא נתקיים²³. עוד נאמר "עד כי יבא שילה" (שם, מ"ט, י) אולי רומז לשייכות של שְׁלֵה בביאת שילה²⁴. ועוד, כידוע כל תולדות המשיח שזורות במעשים מוזרים - לוט ובנותיו, יהודה ותמר, בועז ורות, דוד ובת שבע, ומי יודע לפענח הסודות הכמוסים בדבר²⁵. ייתכן אם כן כי גם בת-שוע הכנענית²⁶ קשורה לענייננו.

כך סבר דוד כי למרות ששְׁלֵה נדחה, יורש המלכות דרך האם²⁷ יבוא מזרעו. בת-שבע היא שתבוא במקום בת-שוע: לא רק שצליל שמה דומה; היא עצמה נקראת בדבה"א, ג', ה, בשם בת שוע! אפשר שבת-שבע היא מזרעה של בת-שוע, ושם בנה - שְׁלֵה, טמון בשם שלמה²⁸. מן המקרא עולה כי שְׁלֵה השאיר זרע (ראה דבה"א, ד', כא)²⁹. כך נבין את מאבקו של דוד על הילד הראשון; כך נבין את דברי הרמב"ם בפירושו לפרק חלק³⁰ כי המשיח הוא בן דוד ושלמה דווקא; ובעיקר, כך נבין מדוע ה' אהב את שלמה. כביכול דוד, משיח ה', נזקק להשלמה על-ידי שלמה³¹. וזו עוד סיבה לכך ששלמה הוא בונה המקדש, שהרי בו נשלמה הופעת מלכות המשיח. אמנם דוד לא העלה על דעתו כי מטרה, נעלה ככל שתהיה, תושג באמצעות חטא בכלל, וחטא אשת איש בפרט. אולם כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו, ועל כן החליט שמבחינה פורמלית אין כאן עֵבְרָה. גם אחר-כך סבר כי זימן לו הקב"ה את מרידת אוריה כדי להיפטר ממנו כדין. ועוול מוסרי - לא משפטי - סבר דוד כי נדחה מפני מטרה קדושה, אולי בחינת עֵבְרָה לשמה'.

אפשר כי אלמנט התאווה שהיה כרוך בדבר העביר אותו על המידה, שכן נוגע בדבר פסול לדין. אכן כאן טעה, "אני ה' שונא גזל בעולה". היה עליו להמתין ולהניח כי אוריה

²³ והשווה מכות יא, ע"ב. ואולי דברי יהודה במיוחד צריכים להתקיים, ולא שהגמרא שם קובעת שכן הוא בכל נידוי על תנאי.

²⁴ ואולי האות יו"ד רומזת לעשרה דורות מפרץ ושלח בני יהודה עד דוד.

²⁵ ראה לפי מה שכתב מהר"ל, נצח ישראל פל"ב; וגבורות ה', פ"ח; ובספר אם הבנים שמחה, לר"י טייכטל, פרק שני, אות יג.

²⁶ דעות שונות באשר לייחוסה, ראה בראשית, ל"ח, ב, מדרשים ומפרשים שם.

²⁷ מעניין כי אין המקרא מגלה את שם אמו של דוד (ורק הגמרא, ב"ב צא, ע"א מגלה ששמה נצבת בת עדאל). אכן מאז בת-שבע המקרא מספר לנו על כל מלכי יהודה, שם אמם.

²⁸ עוד יש לצרף דברי הזוהר בפי שלח (הוצאת הרב מרגליות, קעג, ב) כי המשיח נקרא מנחם בן עמיאל, ועמיאל הוא אביה של בת-שבע כאמור בדברי הימים (דבה"א, ג', ה).

²⁹ וראה עוד רשימת בני שלח שם: "ומשפחות בית עבדת הַבָּיָ לביית אשבעי" (דבה"א, ד', כא). י קיל, בפירושו 'דעת מקרא' לפסוק (ירושלים, תשמ"ו) מבאר "שהשם אשבע הוא ע"ש בת-שוע (היא בת שבע) אם שלה". כלומר ששם זה עבר במשפחה במשך הדורות.

³⁰ בעיקר השנים עשר מיי"ג עיקרי האמונה. וראה מאמרי, 'משיח מזרע דוד ושלמה', בתוך: מנחה לאיש, ספר היובל לרא"י דולגין, ירושלים, תשנ"א.

³¹ אפשר שקדם לזה ניסיון שלא צלח, היינו יואש ושרף, שלפי הפשט הם מזרע שְׁלֵה (דבה"א, ד', כב) ולפי הדרש הם מחלון וכליון של מגילת רות, שלקחו את רות בטרם זמנה (היינו לפני שנתגיירה, עיין בבא-בתרא, צא, ע"ב), ורצו להקים שם לשְׁלֵה מרות המיועדת למלכות.

הוצאת תבונות מכללת הרצוג

ימות במלחמה ולא יצטרך לאכול "תאנה פגה". למעשה היה עליו לשאול פי נביא, ולא לשפוט בעצמו כאמור.

נתן הנביא מוכיחו, ודוד שב בתשובה ונענש. אך דוד אינו יכול לוותר על בת-שבע, למרות שידע כי אנשי דורו, ואף דורות הבאים, ילעגו וילגלו עליו. דוד חוזר אפוא למלכותו כשבת-שבע לצדו; ונתן הנביא עצמו, שהוכיח את דוד על חטאו, עוזר אחר-כך לבת-שבע להמליך את שלמה שה' אהבו³².

הרבה לקחים מפרשה זו, בראש ובראשונה - החטא ועונשו. אך בראייה כוללת, דמותו של דוד משיחנו, נראית בעינינו באור נהיר יותר.

וראה מדרש קהלת רבה על הפסוק (ד', ט) "טובים השנים מן האחד... והחוט המשלש... רבי יהודה אומר, טובים השנים זה דוד ובת שבע, והחוט המשולש, זה נתן הנביא שאמר לה לבת שבע ואני אבא אחרך ומלאתי את דבריך, וכשבאו אל דוד הסכים עמהם שנאמר והרכבתם את שלמה בנו על הפרדה אשר לי וגו'".

32